

desen stiger med hvert Ord, indtil han omsider udbræder: „Mig tyktes høre en Røst, som raabte: Sover ikke meer, thi Macbeth myrder Søn, den fromme Søn“, medens Lady Macbeths Ord forblive aldeles upaaagtede, fordi Macbeth feberagtig og næsten villieløs fortsætter Skildringen af den forfærdelige, der har grebet ham. „Der kommer det især an paa, at gjengive Replikkerne saaledes, at de blive et usvigtligt Udtryk for den stigende Rædsel,“ siger Røtcher i sin „Cyllus dramatischer Charaktere“, og denne vanskelige Opgave løste Konfneren fuldstændigt. I den paafølgende Scene, da Macbeth forjædes ved at høre Macduffs Sammenstrøg, er han ikke en reen Skyler; Tanken om hans egen Forbrydelse gjør sig gjaeldende med nimodstaaelig Magt; han har ikke engang Kraft nok til at fortsætte Skyleriet, Bevidstheden om den begaaede Forbrydelse beherster hans usunde Skildring.

Efter Samvittighedsqualerne, da Kongemordet er fuldbragt, indtræder Macbeth i et nyt Stadium; han maa sikkre sig Forbrydelsens Lov, og hvad han erhvervede ved Brøbe, kan han kun forsvare ved en ny Brøbe. Banquo maa falde; Macbeth træder Samvittighedens Stemme og leier Snigmordere, men strax derpaa synker han atter sammen. Lady Macbeth vil forjage de mørke Billeder, men siger forjæves: „Gvad ei kan ændres, ei angres skal, og Gjerning gjort er gjort“. Han søger sig for første Gang lænket til Forbrydelsen og maa underkaste sig den som en Nødvendighed, thi „Ling, slet begyndt, ved Lukt Kraft vinde vil“, og i den hele Scene viser Konfneren os klart, hvorledes Macbeth bærer Spiren til den Sænderkæmsning, der udvikler sig i de følgende Scener. Denne Sjælstilstand aabenbarer sig først klart, da den myrdede Banquo tager Plads ved Gjaefekubet, og Macbeths Ord skulle her være og være ogsaa Udtrykket for den ham overvældende Rædsel, som hverten hans egne Beskrivelser eller Lady Macbeths Forestillinger formaae at overvinde. Da Banquo aabenbarer sig for anden Gang, saae man i Prof. Nielsens Epil tydeligt den konvulsiviske Anstrenselse, hvormed Macbeth søger at forjage den ham knagende Angst, indtil han udmattet sank sammen. Denne Tilstand afløses af vilde Trods og af den Beslutning, at overdøve Samvittighedens Stemme ved nye Forbrydelser, en Beslutning, der finder sit Udtryk i de Ord: „Nag vandret har saa vidt i Blod, at skulde jeg længe vade ei, var om at vende fast saa betænkeligt som vade over“.

Gangen til Herene damer Begyndelsen til denne trodsige Stemning; han befaler dem i en bydende Tone at give ham Svar, og Trofuen forvandler sig efter Spaadommen til en flokt Bevidsthed om egen Sikkerhed, der næsten synes at udfordre selve Skjebnen. Men denne Sikkerhedsfølelse forsvinder atter, da de otte Konger, fulgte af Banquo som Stamfader, aabenbare sig, thi hvad nytte alle hans Forbrydelser, naar han kun har virket for Andre!

Efterat have mistet Bevidstheden om egen Sikkerhed, raser Macbeth i vilde Trods. Han synter ikke mere for at tilvende sig Lønner for den første Forbrydelse, men fordi han finder Begag i at nedbringe enhver sædelig Skranke, og denne Sindsstemning giver sig Luft i den Befaling, at oversalde Macduffs Borg og myrde hans Kone og hans Barn. Det er det sidste Stadium, der ender med en saa fuldstændig Sløvhed for alle Livets Interesser, at han endog med isenende Kulde erfarer Budskabet om sin Hustrus Død. Konfnerens Tone og hele Optræden aabenbarede nu den vanvittige Trods, der bilder sig ind at være Herre over Forholdene, medens han dog kun er deres Kassebold. Denne fortærende Trods naaer sit Hødepunkt, da han erfarer, at Herenes Orakelsprog kun har ført ham bag Lyset, thi Efterretningen om, at Birnamskoven jætter sig i Gang, og at Macduff ei er kvindefødt, sanderbrøder det sidste Anker, til hvilket Macbeth endnu frampagtig klamrer sig fast. Ingen, der har seet Prof. Nielsens udføre Macbeths Rolle, vil kunne glemme det Fortvivlelsens Skrig, hvormed han ved Budets Efterretning om, at Skoven gaar, udstøder den mageløs storartede Replik:

Hvis Bøau Du taler,
Saa levende paa næste Træ Du hænges
Til Sult fortæver Dig; er sandt Dit Budskab,
Saa ændjer jeg ei, om Du mig hænger der.

Hans Livsmarv fortæres, et vidst, mod hele Verden rettet Vanvid bemægtiger sig ham, Heltens selvsbedvidste Tapperhed afløses af et forviolet Menneskes Raseri, og han iler i Døden som en af Alle forfulgt, for hvem Livsværelsen er en Byrde, en Fortvivlelse, der blev ligesaa mesterligt udtalt, som den er mesterligt skildret i de Ord, hvormed femte Acts sjette Scene ender:

„Nu heder Selen mig, jeg sukker mig,
Du faste Jord, nu blot at knuse Dig!
Stormkloffen ring! Ras Storm, gung Brag, hulm Hav!
Døe vi, saa fald med Sværd i Haand i Grav.“

Ligesom en saadan Skikkelse som Macbeth kun kan tænkes i en raa Tidssalder, hvor Sagnet og Historien kæmpe med hinanden om Herredømmet, saaledes er det i endnu langt højere Grad Tilfældet med Lady Macbeth; under andre Omstændigheder og i en anden Tidssalder vilde hun ikke være fuldkommen sand. Lady Macbeths Villiesstyrke er ligesaa stor, som hendes Uergjerrighed. Hvad der i hendes eensomme Timer har fremstillet sig for hendes Phantasi som hendes Livs Formaal, det har hun ogsaa Mod til uden Vaksen at ville sætte i Værk. Hun vækker ikke sin Mand Uergjerrighed og Lyst til Kronen, det er alt besørget af Herene, der, saaledes som vi have seet, kun opflamme den Attraa, der længe har gjæret i hans Sjæl. „Macbeth“, siger Røtcher, „kunde ikke have

været Helten i en Tragedie, naar hans Uergjerrighed kun kom til Udbrud ved hans Gemalindes Inspiration. Men hvis hendes Rolle blot bestod i at forloffe Macbeth til at juldbyrde sin Gjerning, saa vilde hun kun optræde som et Medskab i Handlingens Gang og fremtød ingen højere poetisk Interesse.“ Manden skal handle, derfor saer Macbeth den Rolle, at fuldbyrde Forbrydelsen og at være hele Ansvarer herfor, medens Lady Macbeth ved sin Veltalenhed og magtige Villie modner Macbeths Beslutning. Derfor viser Lady Macbeth sig som behersket af Uergjerrighedens demoniske Magt og ligesom beruset af dens Trykleri. Saaledes opfattede Fru Heiberg, som for første Gang optraadte i Lady Macbeths Rolle, ogsaa denne Charakter. Det er altid en mislig Sag, at bedømme en Konfpræstation efter en første Forestilling, hvor selv den mest udmærkede Konfner ikke kan frigjøre sig for en vis Spænding, af hvilken Fru Heiberg maastee endog har følt sig stærkere grebet, fordi hun skulde optræde efter Fru Nielsen, til hvis ypperste Roller Lady Macbeth hørte. Denne Spænding røbede sig dog ikke i nogen som helst Jamlen; Omrisset var tværtimod bestemt og nøagtigt angivet, saaledes som det selv er Tilfældet med denne udmærkede Konfnerinde, der altid ved, hvad hun vil og ogsaa forstaaer at udføre det. Spændingen røbede sig dels deri, at hun ligesom frøbede for, at Tilfuerne ikke skulde fatte hendes Nuanceringer, saa at hendes Diction undertiden fik et lidt docerende Anstrøg, der skæbde det Indtryk, som hun ellers sikkert vilde have frembragt, og dels i, at hun næsten blev uherlig i de Replikker, hun fremsagde med dæmpet Stemme, medens hun ellers, selv naar hun hviler, kan høres i den herneste Krog af Husset. Ferimod var hendes Plastik ligesaa mesterlig som hendes Mimet, enhver Tanke og Følelse afspejlede sig i hendes ubtørlige Træk, og enhver Bevægelse blev udført med kongelig Ansigt og Bærdighed. Man saae tydeligt, at hun var ligesom et inspireret Væsen, som i denne Tilstand kan byde over magtiae Kræfter og som tilstønder sin Mand til at drøbe Kongen, fordi hun vil tilfredsstille sin egen Lidenkab. Uden at nogen som helst Hensyn til Moralens Bud vækker hendes Lidenkab søger hun at holde Furterne borte fra Macbeth og at forbinde ham i at kaste noget Mist tilbage paa Forbrydelsen, thi slet Gjerning staaer jo dog ikke til at ændre.

Lady Macbeth træder først ind paa Scenen læsende sin Mand's Brev, der indeholder Meddelelsen om Herenes første Spaadom og dens Befrættelse. Under Læsningen opflammer strax Uergjerrighed i sin hele Størke, hun ligesom beruses af denne Lidenkab. Det Maal, Macbeth bør stræbe efter, staaer lige fra det første Lieklit klart for hendes Phantasi. Hun anser den Opgave, som Macbeth har at løse, for at være opøjet, hun ffelses ved at see hans Vaksen, og hendes Begjærning skal styrke ham. Fru Heiberg gav ogsaa hele Monologens og den vaasølgende Scene med Macbeth som et Udtryk af en bedærende Lidenkab. I dette Lieklit erfarer hun, at Kongen endnu samme Aften vil indtræffe. Hun ryfkes dybt af denne Efterretning og vil neppe troe derpaa; men da den bekræfter sig, betragter hun den som et Værk af de demoniske Magter, der selv overgave Kongen i hendes Haand, for at deres Spaadom kan gaae i Opsyldelse. Lady Macbeth finder sig et fantastisk Tilstand, i hvilken hun betragter Forbrydelsen som en Nødvendighed, som et Bud af højere Magter. I denne Stemning fremmaer hun de Furier, der rase i hendes Indre, i den radsomme, men grandiose Monolog:

„Kom, kom nu, Hander, I som draage op
Mordtanter! — Kom, affer mig mit Kjon,
Kuld mig mit Brøst med Galde nu for Mælk.“

Denne Lidenkabernes Mafen vedbliver, da Macbeth kommer. Lady Macbeths hele Væsen er grebet af en demonisk Higen, der næsten ophæver Tilregneligheden og snarere ryfter os, end vækker vor Afst, naar hun træder hen til sin Gemal for at berøve ham til at begaae Kongemordet. At Macbeth har Villien dertil, men hæver tilbage for Midlet, sikkre hende Seiren. Hun bestøder ham, Helten, for Feilbed, hun stiller Livens Behjertethed mod hans Svaabed og viser ham, da den moraliske Modstand er brudt, at Forbrydelsen ikke kan opbages, medens dog ogsaa en menneskelig Følelse brøder frem i de berømte Ord: „Jeg havde gjort det selv, hvis ei han havde lignet min Fader, som han sov.“ Hun viser sig atter, da Macbeth er gaaet ind i Kongens Sovestue; men nu vækker hendes Villiekraft, og idet han vender tilbage, staae de begge i nogle Secunder maalkøse, som Forfærdelsens Dytte. „Konften ved at fremstille Lady Macbeth“, siger den tidtomtalte Røtcher, „bestaaer i, at man midt i hendes Uergjerrigheds Raus, midt i hendes ubetvingskelige Higen skal høre hine Naturlub, der forraade hendes hemmelige Rædsel og hendes Reverses Jitteren. Naar Macbeth ketroer sin Hustru, at han ei kan love, saa skal der af hendes Mine og Tone vilkaarlig fremgaae den Tilfaaelse, at Sønnen heller ikke gæster hendes Leie.“ Det Lady Macbeths Fremstillende opvundrede den saltne Helt til at være rolig og fattet, røbede Tøufarven og Blifket tydeligt, at ogsaa hendes Livsværelse var forsvuret, og at hun gik sin Undergang imøde.

I den berømte Søvnangergscene i femte Act forsvandt hver Usikkerhed, og i denne Scene godtgjorde Fru Heiberg paa en glimrende Maade, at hun var istand til at løse sin store Opgave, om end paa en anden Maade og ved andre Midler, end hendes Forgjærgerle. Det var ikke blot ved Hjælp af Ordet, men ethvert Træk, enhver Mine, enhver Bevægelse viste tydeligt, at hun ikke mere tilhørte den Tid,

hvori hun traadte frem. De gjennevaagede Rætters Dvaler have furet hendes Afsyn, hendes Zies Tid er udsluttet, Blifket stirrer bevidstløs ud i det tomme Rum, hendes Nattevandring er et Billede paa en Sjæl, der steds angstes og aldrig har Mist eller No. Kun en eneste Tanke bevæger sig i dette forpinte Brøst, Tanken om den Nat, da Mordet blev begaaet. Hun oplever atter hiin forfærdelige Time, men nu gjør den et langt stærkere Indtryk paa hende, fordi Samvittighedens Stemme er vaagnet i hendes Brøst. „M Lstens Myrrha ei borttage kan Ligstanken her af denne lille Haand“, sukker hun, og man kommer vilkaarligt til at tænke paa, hvor nær disse Ord knytte sig til, hvad Macbeth sagde: „Kan alle Havgudens Bænder vadste dette Blod af denne Haand?“ Medens den dybsindige Digter saaledes henpeger paa den indre Traad, der forbinder Lieblifket med hiin ffjebnevange Nat, saaledes har Konfnerinden her med stor Einbrighed forstaaet at benytte det gamle Bunt, og hendes hele Optræden, hver Mine og hver Bevægelse viser klart og tydeligt, at hun i Dronime gjennelever alt det, som foregik, da den gamle Konge myrbedes. „Hun, hvis Samvittighed taug om Dagen“, siger Hauch, „brøves nu op ved Nattetid for at give Vidnesbyrd om sin Brøbe, hun erkjender, at Helvede er balmærkt, og hun tvinges, ligesom tidligere hendes Gemal, til høit at befende sin Brøbe og at mindes, at det er en Dting, der blev suigmyrbed, idet hun siger: „Ovem skulde troet, den gamle Mand vel havde havt saa meget Blod i sig?“ Denne Scene er selv bleven betragtet som noget af det Ypperste, den dramatiske Poesi har fremstillet, og naar Lady Macbeth forlader Skuepladsen og søger at drage sin Gemal, med hvem hendes opbidsede Phantasi hele Tiden har beskæftiget sig, bort med sig og med en slangløs, brifende Stemme klager: „Gjort Gjerning staaer jo ikke til at ændre. Kom, kom, tilfengs,“ saa see vi det mest tragiske Syn, som den dramatiske Kunst har at opvise. Saaledes som Fru Heiberg fremstiller det, kan ingen Tilfuer svære i Uvisshed om, at Fortidens Rædsler sammenføre hendes Brøst, at Livsgnisten snart vil udsluffes, og at hendes forspilte Livsværelse hurtigt gaar Opøsningen imøde.

M.

Teknikk.

— Smed Henrik Hansen paa Hvedholm har opfundet en Bæstefomaskine, paa hvilken der i een Dag kan forfærdiges 1200 Stkr. Bæstefo. Svens Stifts patriotiske Selskab anbefaler Maskinen som særdeles hensigtsmæssig og beklager meget, at det ikke har seet sig istand til at yde Opfinderen Understøttelse til Anskaffelsen af en fuldstændig Maskine efter den af ham opgivne Construction.

— Paa Slottet i Champe-Clysees er der udfillet et Apparat, kaldet den flyvende Jiff, der skal bevise, at man virkelig kan rejse med samme Sikkerhed i Luften som paa Jorden og Havet. Forsøgene, eller rettere Forevisningerne, finde Sted to Gange om Ugen i Slottets store Sal. Man ser der en Værstat i Jiffestikkelse, med Hoved og Hale, forsynet med Skruer, ligesom Dampstribenes. Under Vigen er anbragt en Art Omnibus for de Reiserne, med Nabninger paa Siderne, for derfra at kunne see ned paa Jorden. Den drivende Kraft er indeni Kroppen paa Jiffen, en Esterligning af dennes Blære, ved hvis Hjælp Opfinderen med Letbed lader Apparatet stige og sunk. Disse Bevægelser udføres uden Hindring i den store Sal, men Spørgsmaalet er, om det vil gaae ligesaa let udenfor. Som det lader, har man endnu ikke ladet Jiffen flyve i fri Luft.

— Et simpelt Midde til at gjøre Vinduesaabningsærne lufttætte kan man skaffe sig ved at godt Garnestrik til rulle lange Stænger af Tykkelse i Forhold til de Vinduesrammer, man vil behandle, lægge disse Kuller i Nabningerne langs alle 4 Sider af det Fag, der skal aabnes og derpaa lukke det med et svagt Tryk. Derved prædes Kitter mellem begge Fuger og stander Lufttrækket; men for at Vinduet siden skal kunne aabnes, uden at man derved gaar Glip af Tætheden, maa man forinden overstrøge den Side af Sprækken, hvor Kitter skal blive siddende, med Linoliejernis, og derimod bestrøe den Side af Kitter, der flutter til den anden Nabning og altsaa skal kunne slippe Rammen, med flemmet tørt Kridt. Efter et Par Dages Forløb vil Kitterudfyldningen have befæstet sig aldeles til den med Jernis besmørte Ramme, medens den anden Side derimod med Letbed vil slippe Rammen, og Tætheden vil langt overgaae det bedste Smedferarbejde.

— Som et godt Rit til at udfylde Sprækker i Steen, anbefaler N. Nielsen en Forbindelse af Cement og Vandglasopløsning, udført til en Deig i smaa Qvantiteter for at undgaae den hurtige Hærdning.

— En Hr. Corel har frembragt en ny Metalblanding, som han kalder hvid Bronze; den bestaaer af 10 Dele Kobber, 10 Dele Støbejern og 80 Dele Zink. Det saaledes sammensatte Metal lader sig dreie, file og bore, hænges ikke ved Formen naar det støbes, og beholder længe sin Glans i fugtig Luft.

— Nylige „Norwich Mercury“ skal en Hr. James White i Wickham Market, efter mange Aars Arbejde og ofte gjentagne mislykkede Forsøg, have konstrueret et Uhr som trækker sig selv op. Uhret er i stadig Gang, viser Tiden paa det nøjagtigste og behøver intet Tilfug; Konfneren vækker, at det vil vedblive at gaae, indtil dets Værk er opslidt.

Statistik.

— Det offentlige Bibliothek i Hamborg bestaaer af 205,000 Bind, af hvilke alene 40,000 Bind ere Forælinger, der siden 1835 ere tilfaldte Begjærlingen.

— Den sardiniske Statsgjæld beløb sig i 1848 til 120,354,668 Fr. Denne Sum blev senere forstørret med 790,037,138 Fr. og ifølge Freden til Zürich endvidmere forøget med 310 Mill. Fr. Den samlede Statsgjæld beløber sig nu til 1,220,391,806 Fr.

— Den omtrentlige Værdi af det Guld, som fra Mizersneres Opdagelse (1851) i Australien til Udgangen af 1858 er blevet udfibet til Europa, beløber sig til 78 Millioner Pfdrl.